

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
: kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
: kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
: tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Dégenfeld József gróf főgondnok megnyitó beszéde.

Főtiszt. és Mélt. Egyházkerületi Közgyűlés!

Tisztelettel van szerencsém a közgyűlés megjelent tagjait üdvözölni. Legutóbbi közgyűlésünk óta egyházi közéletünk számos veszteséget szenvedett a halál által, mely veszteségek úgy a lelkesi kart, mint a világiakat, a középiskolai tanárkart és a tanítói testületet is érintették. Ezen veszteségekről most egyenként megemlékezni nem kívánok, azonban két halálesetről, melyek egyházkerületünkben a régebbi múltban és a legközelebb elmúlt időben jelentős szerepet vitt férfiakat ragadtak el tőlünk, mégis külön kell említést tennem.

Meghalt Gergely Antal mezőtúri lelkes, e kiváló egyházépítő és kitűnő szónok s meghalt Segesváry József, a nagykárolyi egyházmegye volt esperese. Míg ez utóbbi hosszas, érdemes munkálkodás után lőre haladott korban nyugalomba vonulva, hogy úgy fejezzem ki magamat, jó vénségben költözött el az élők közül, addig Gergely Antalnak váratlanul és aránylag fiatal korban bekövetkezett halála mindnyájunkat megdöbbentett; megdöbbentett különösebben azért, mert az ő kiváló egyéniségéhez és fényes tehetségéhez még igen sok reményt és várakozást fűzhettünk.

Tetszett az Úrnak mind az ő érdemes régi szolgálát, mind azon kiváló tehetséget, kitől még oly sokat várhattunk, egyformán az élők sorából elszólítani s nekünk ebbe bele kell nyugodnunk. Legfeljebb csak bánkódhatunk elvesztésük felett. Ugyhiszem, méltóztatnak ahhoz hozzájárulni, hogy elvesztett jeleseink érdemeit és emlékét jegyzőkönyvünkben megörökítsük s erről hátrahagyott családjakat is értesítsük.

Méltóztatnak tudni, hogy a lelkesi kar javadalmazásának rendezése ügyében úgy az egyetemes konvent, mint a közös protestáns bizottság kérelemmel fordult a kultusz kormányhoz, ez utóbbi küldöttség útján, mely küldöttségnek magam voltam vezetője. A kultuszminiszter úr elég biztatóan nyilatkozott ez ügyben, miután azonban ezen ügy semmit se haladt előre, a közös protestáns bizottság szükségesnek találta a kérdést elnöksége útján megszürgetni. Legutóbb egy másik egyházkerületi világi elnöke, ki egyházkerületi közgyűlésünknek is tagja,

gyűlésmegnyitó beszédében oda nyilatkozott, hogy ezen nagyfotosságú kérdés kedvező megoldását a legközelebbi időben várhatjuk. Ezen körülmény mindnyájunkra, de különösen a legközelebb érdekelt lelkesi karra megnyugtatólag hathat.

Debreceni főiskolánk egyetemmé alakulásának ügye is valószínűleg a zavaros politikai viszonyok miatt egyre húzódik, noha a legutóbbi közgyűlésünknek ezügyben hozott határozata az egyetemes konvent jóváhagyását is megnyerte. Nézetem az, hogy míg az átalakulás bekövetkezik, nekünk az eddigi módon lépésről-lépésre kell haladnunk és fejlesztenünk ez ügyet. Ezen felfogásnak megfelelőleg a fő-tiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűlés hivatott lesz a hatodik theologiai tanszék ügyével foglalkozni.

Az egyetem ügyéből kifolyólag az egyetemes konvent intencióinak megfelelőleg az egyházkerületi pénzügyi bizottság a máramarosszigeti jogakadémia fokozottabb mértékben leendő segélyezése iránt is előterjesztést tett.

A mai napon csak a gyűlés megnyitása és a megalkulás fog megtörténni. Azután lelkeszszentelés lesz, úgyhogy a tulajdonképeni érdemleges tárgyalások csak holnap reggel kezdődnek.

Most a napirendre tűzött nagyszámú kisebb-nagyobb fontosságú ügyeket szíves érdeklődésükbe ajánlom, a megjelent tagokat még egyszer szívesen üdvözlöm és a közgyűlést megnyitom.

Lelkeszszentelési beszéd,

tartotta dr. *Baltazár Dezső*, püspök 1912. június 4-én a debreczeni nagytemplomban.

Szeretett Szolgatársaim! A hivatali eskü, amit az élő Istenre esküdtetek, részletezve adja lelkipásztori kötelességeitek összeségét. Nem célozom sorra venni a részleteket, magyarázat és buzdítás támaszlékát adva mindenikhez. Csak egyhez lépek áhítattal, erre mutatok a lelkesültség hozsánnát integető két kezével; elmétek fényének, szívetek melegének minden sugarát, mint gyűjtőlencsében: eskütök központi gondolatába vonom. „*A mi Urunk Jézus Krisztusnak hűséges szolgája leszek*”. Ha ebben a hűségben nem futnak össze vágyatok, elhatározások és törekvéstök összes sugarai, úgy a ti szol-

gálatotok soha sem fog melegeit, életet kelteni; hanem a világ prizmáján hiába való színekre szét lörrik.

Amint Prédikátor szerint a dolgok summája az istenfélelem (Pred. XII. 1. 5.): amint Pál szerint a parancsoltnak vége a szeretet (I. Tim. I. 5.) s végül amint Idvezítőnk a Törvény és Próféta írásának egyenértékű a jócselekedet állítja oda (Máté VII. 12.), hogy a mi egész keresztyéni életünk eszköze és célja, tartalma és lényege, próbája és diadala, tartozása és dicsősége az a hűség, ami az Ur Jézus Krisztushoz elválaszthatlanul hozzá kötöz.

Hűség, aminek alapja szeretet. Az a szeretet, amely nem mérlegel, nem tévóvázik, nem számít, nem várakozik, nem kezd János követivel: „*Je vagy-é az?*” (Luk. VII. 20.), hanem alázatában és buzgóságában, örömeiben és bizonyosságában hisz még akkor is, ha nem lát. Hisz, mert el sem tudja képzelni magát, boldogságát, lelkét, életét, jövőjét Jézus nélkül. Nem feleletet várva kérdez, hanem kérdezve felel: „*Uram! kihez mennénk?*” (János VI. 68.)

Péter apostol tette ezt a kérdő vallomást. A kapernaumi zsinagógában, amely a Krisztushoz való hűség első próbájának néma tanúja volt. Addig jóformán egyebet sem láttak, hallottak az emberek Jézustól, mint csudákat. Fényes jövődől távlatát tárult fel a nép szeméi előtt. Káprázatra hajlandó szemek, melyeket álmos ködött be a

hosszú testi-lelki nyomoruság, szolgaság. Fényes jövődől napragyogású központjában Jézus, a király, Új társadalmi és állami rend, amely ontja és osztja hatalmi csudákkal a halak és kenyerek sokaságát, ontja és osztja az ingyen kegyelemnek a felesleges bőség túlaradása szerint. Mi lenne az új ég és új föld? Hogyha nem ez? A hangulat készen van. A lángja fellobbant magasra. Le akarta perzselni az Ur Jézus lelkének ég felé csapkodó szárnyait is, hozzá akarta égetni egy földi trónhoz, hogy annak legyen a koronázott rabja. Mindent elengedtek volna a Messiásnak: el az egység szerzést, kiengesztelést az Atyával, el Sion leányának idvességnaszát az istenvőlegénnyel; hadd maradt volna az ellenkezés az asszonyoknak magya és a kígyó között; hadd maradt volna a kígyó feje győztesen kemény: csak a földnek gyümölcsét ehessék ama nagy és fáradságos munka nélkül, (I. Mózes I. 17. v.) úgy, ahogy ették ott túl Galileának Tiberiás nevű tengerén (János VI. 1.). Ezért tódultak utána szárazon, vízen, mikor Kapernaum felé nyoma veszett. A világ éhsége hajtotta őket utána. Veszendő javak sóvárgó vágya. Az állat hűsége, mely az éhséggel jön meg és elmúlik a jólakással, vagy a csalódással. Ott a kapernaumi zsinagógában a csalódással múlt el.

Mihelyt Jézus világossá tette előttük, hogy nála arra a kenyérre számíthatnak, ami a menyből szállt alá, hogy az ő testét, annak megtörését kell enniük és pedig az igazságért való háború-

TÁRCZA.

Ünnepi dal.

A szatmárnémetii református leánynevelő-inlézet új tornacsarnokának és evangélizáló termének 1912 május 27-én tartott felavató-ünnepélyére írta: Mátray Lajos.

I.

Májusi illatár
Ringatja a lombot.
Füvön, fán, virágon
Kicsi méhe zsong ott.
A zsongás, a bongás
Az illatos légbe
Összevegyül s úgy száll
Istenhez az égbe.

Dalt fakasztó május
Tarka virág színben!
Ezernyi hő ima,
Annyi ifjú szívben!
Óh! Jöjj! Röpke szárnyad
Emeljen az égbe!
Az örök, nagy Isten
Trónja közelében!

Hála-ima képen
Oda vágyik dalom,
Hol az angyali kar
Szent zenéjét hallom,
S bévegyitem én is
Gyarló, földi szómat,
Imádva az Urat!
Örök alkotómat!

Emelj hát magasra
Élő hitünk szárnya!
S zengjen ifjú szívünk
Háladó imája:

(IMADAL: éneki a vegyes-kar.)

II.

Az a kiseded város,
Szóke Szamos partján,
Mely vissza-visszatűn
Most a költő ajkán,
Mint a déli napban
Meglebbenő árnyék,
Miként a képzelet,
Fel-feltűnik százkép:
Volt kuruc, csatázott,
Győzött, vagy győzetett,

ságokkal: hogy az ő vérét, annak kiontását kell inniok és pedig a hitért való kerszthordozásokkal. „Remény beszéd” lett az evangéliumból; még a hallásra is bántó, kellemetlen. „Hátra állott” a sokaság s köztük még tanítványok is ama tizenkettő kivételével. Ez utóbbiakhoz szól Jézus szomorúan: „Nemde el akartok-e ti is menni?” Felele azért néki Simon Péter: „Uram kihez mennénk? Örök életnek beszéde vagyon te nálad, És mi elhittük és megismertük, hogy te vagy ama Krisztus, az élő Istennek fia”. (János VI. 67–69.)

Ime a hűség: a szikla szilárdság, amelyen épület épül. Az egyéni lélek minden visszás indulatoktól védett vára s az emberiség lelkének ama szent egyháza, amely a Krisztusé s amely erősebb a pokol kapuinál. Ahol látunk némán tűrni méltatlanságot, panasz nélkül hordani sebeket; ahol látunk sziványszínű könyvek harmatát; véresorgást, mibek nyomán dús tenyészet indul; a jóllét áldott tanyáin: a béke eszender berkeiben, az igazság győztes fórumain, a szent öröm hallelujáiban; ott, ahol a becsület diadal kocsijához köti a megszégyenített bűnöket; ott ahol a föld magasodik, a világ emelkedik a tökéletesedés magossága felé: ezekben a nagyságokban, hatalmakban és erősekben ott találjuk a hűséget, mint szegeletkövet. A hűséget Jézushoz, kinél örökéletnek beszéde van és aki ama Krisztus, az élő Istennek fiai

Ha azt akarjátok, hogy bennetek s a reátok bízottakban épületet vegyen az áldás: ezt a hűséget

megtartsátok. Ebben lesz munkátok hatása, vállalkozástok bizonyossága, reményetek betelése, küzdelmetek ereje, futástok sikere, szenvedéteket dicsősége.

Jól meggondoljátok azonban, hogy a Jézushoz való hűség nem szolgaságot, hanem szogálatot jelent. A fiúság, aminek lelkét vettétek (Róm. VIII. 15.), aminek útján az Idvezítő az Atyával való benső viszony méltóságára emelt benneteket; és a szabadság, amelyre hívatatok, (Gal. V. 13.) a szolgaság minden láncából kioldoz benneteket. A fiúság és szabadság törvénye nem kényszerrel, hanem szeretettel kötelez. Még az evangélium is, az „Istennek hatalma” az „Istennek igazsága” és „hűből hűbe” jő. (Róm. I. 16., 17.) A Krisztushoz való hűség nem zár el benneteket a világtól, annak áldásaitól, örömeitől, küzdelmeitől, hanem kiszólít a nagy szabad levegőre, ahol röptében nő a szárny, küzdelmében jut hatványra az erő; tudakozódásaiban fényeskedik a lélek, próbáiban, kísértéseiben edződik az akarat s a felelet komolyságában emelkedik újjá szülő erőre a keresztyéni öntudat.

Menjetez tehát a világba. Küzdjetez az igazságért. És pedig az élet egész, nagy igazságaért abban a kiterjedésben, ahogy azt testetekre, lelkekre nézve a tökéletesedés hivatása megállapítja. Építhettek hajlékot Mózesnek, ki földi Kanaán felé vezet: meglegedés otthonába, gyermekmosoly derüjébe, családi jólét szentélyébe. Építhettek hajlékot Illyésnek, ki forradalmi lelkének tüzszekeivel fényes

Hazáért, hitéért
Annyiszor mártír lett!
...Majd nőtt miként a tölgy,
Melynek büszke törzsét
Ezer év hajlítja,
Foszlogatja, tépi!...
De áll a büszke fa!
Nem tud ártni néki!
Sort vevén a lapon:
Annyi sok történt!
Nézd most is áll e nép!
Uram! A te néped!

Kinőve, szépülve
Ezredéves múltján,
Megrázva a földet,
Mint valami Vulkán!
Oda kiáltván a
Hatalmas időeknek:
Ime! Itt mostan is
Kuruc népek nőnek!
Pedig haj! felettünk
Mi minden elvonult!...
Voll egünk ragyogó
S annyszor elborult...
Hallgató ajakkal
Kiáltón beszéltek:

...Lobogó máglyákat
Átadva a szélnek!...
Nyirkos börtön fala
Nem múltó tanúság,
...A gálya padokon
Az evezőt húzzák
Vonagló tagokkal,
Elerőtlenedve,
De lelki erőben
Soha meg nem törve!
Vihar madár szárnyán
Küldik szél, hogy itlen
Nincsen megalkuvás!
Nincs kétségbeesés!
„Erős várunk nekünk az Isten!”
...Most is kuruc földön
Zeng a késő ének,
Emelve hajlékot
Az Isten nevének.
Emelve palotát,
Léleknek, mint testnek!
Meggveti alapját
A jövő nemzetnek!

De hallga csak! hallga!
Valami nagy panasz,
Keserűség hangja

barázdát szántva halad a szellemi, valláserkölcsi, társadalmi megújulás világa felé: de vigyázatok és imádkozatok, hogy fiúi szabadságtok „fényes kődén” keresztül mindenek felett, mint *útal, igazságot és életet* „csak Jézust lássátok egyedül”. (Máté XVII.)

Ó reá: az ő bölcseségére és világosságára nézven hirdessétek az ígét: Istennek hatalmát minden népeknek. Ó reá: az ő szerelmére, szentségére, szenvedésére, halálára és váltságára nézven szolgáltságok ki a szent sákramentomokat: az isteni ígéretek pecségeit. Ezeket a seregek Urának Istenének nevében jogotokká és kötelességekké teszem.

Istennek népe! Keresztyén gyülekezet! „*Imhol az emberek!*” Felmutatom őket előttetek! Mennek plántálni és öntözni az Isten országa mezőire. Lehet verejték hullatással plántálnak, könyekkel öntöznek. Minden töredelmük, háborúságuk, türesük, nyomorúságuk, gyalázat, szidalom, a seb, amit kivívnak, az Isten dicsőségére megyen. De megy a ti *vigasztalástokért és idvességétekért* is. (II. Kor. I. 6.) Ne tekintsétek tehát őket távol valóknak magatoktól a testvéri szeretetben, de a szolgálatban sem, „*mivel hogy együtt munkálkodó szolgálók vagyunk*” mindnyájan. (II. Kor. VI. 1.) „*Ti is velök együtt választott nemzetség, királyi papság, szent nép vagytok, melyet Isten sajátjainak tart, hogy annak hatalmas dolgait hirdessétek, aki titeket a setétségből az ő csudálatos világosságára hívott*”. (I. Péter II. 9.)

„*Ti vagytok a földnek sava, ti vagytok a világnak*

világosságai”. (Máté V. 13., 14.) Eme szavakat nemcsak a tanítványokhoz, hanem az egész sokasághoz intézte egykor Jézus. Nemsak az akkor élő, hanem a jövőendő mindenkori keresztyénség millióihoz. Velünk: hivatal szerintiekkel együtt, hozzátok is: választottakhoz.

A keresztyén jele ti nektek is adatott, ti nektek is a parancsolatok, kötelességek, tartozások és isteni erők. Vegyétek hát lelketekre ezeket. S aztán az egyetemes papság nagy táborában velünk együtt „*harcoljátok meg a hit által való nemes harcot*”. (I. Tim. VI. 12.) Apokoliptikus hatalmak járnak a földön. A megsebesített fenevadakat: egyfelől az istentagadó tudományt, másfelől az istenített földi tekintélyt elevenítgetik. (Jel. XIII.) A mi Urunk Jézus Krusztusban vetett hűséges hittel és az Atya Isten előtti alázatossággal álljuk meg a viadalt: remélvén és tudván, hogy: *Isten a kevélyeknek ellene áll; az alázatosoknak, a jámbor és hív szolgálóknak pedig adja az ő kegyelmét* (Jak. IV. 6.) és többre bízta felmagasztalását. Amen.

Az egyházkerület tavaszi közgyűlése.

Kilenc oldalon a tárgysorozat. Van benne 125 főcím, ezenkívül a 121-ik főcím alatt (főiskolai ügyek) 66, a 123-ik főcím alatt 32, a 124-ik főcím alatt 21, a 125-ik alatt (alapítványok, adósvételi és kölcsönügyek, szerződések, díjlevelek), 239 al-

Vegyül be a dalba!...
 Öröm az örömben,
 Egy kiáltó jaj-szó!...
 Zsibajos világba
 Messze bele hallszó!
 ...Hahj! az a rég' idő,
 Melyről szól az ének,
 Szégyent sohse hozott
 E város népének!...
 Nincs beírva róla
 Az idők könyvébe:
 Hogy zsoldért, hogy kincserért
 Kishitű lett volna!
 De: be nem jegyezve
 Lángoló betűkkel,
 Idők forgatagján
 Mit szenvedett, türt el!...
 Sárguló lapjai
 A históriának
 Bús regéit őrzik
 Avatag Szatmárnak!
 Őrzik: Ozorait,
 Meliuszt mellette!
 S annyi névtelen hőst!...
 A lelkek nagy hőstét:
 Rákóczit imette!
 ...Vajh! kimondja ma meg:

Melyik nagyobb? dicső!...
 Hallgat a sírhalom!...
 Hiszen ez az ország
 Felséges temető!...

...De hová tévedtem?
 Temető... sírhalom...
 Hisz én nem a múltat,
 A jelent siralom!...
 Siraom a sivár,
 Üres lelkű népet,
 Mely ősinék sirján
 Roggyant térdel lépked!
 Siraom a hitel,
 Újra megfeszítve!
 A feldúlt családot!
 A divat mániát!
 Böszült kergetésben
 Kik a pénzt imádják!
 Zokogva siralom
 Az örjítő hitel,
 Melyet modern martír:
 A blazirtság hirdet!...
 ...Kell jönni időnek!
 Támadni kell újra!
 Ki Sion szent ormán
 Szövétnekét gyújtja!

cím. Ha ezekhez a 25 fegyelmi eseteket hozzászámítjuk, látni való, hogy tulajdonképen 508 ügydarabról van szó, melyek mindenikét lelkiismeretes gondossággal el kell látni a közgyűlésnek; az alcímek minden tétele épen úgy igénybe veszi a közgyűlés idejét, mint a főcímek alá sorozott tárgy. A tárgysorozatban a tételek után a referens kezdőbetűje is ki van téve, ami eléggé nem dicsérhető újítás. A közgyűlés teendőinek sorozatát a lelkész-szentelés aktusa is növelte. Június 4-én a kollégium dísztermében reggeli 9 órakor püspökünk magas szárnyalású imádságot mondott, mely után gr. Degenfeld József az egyházi közélet fontosabb momentumairól megemlékező szép beszéddel nyitotta meg a közgyűlést. Ezután sorba jöttek az új választásokról szóló jelentések. Bár rég tudjuk már, mégis jól esett a hivatalos konstatálása is annak, hogy az érmelléki egyházmegye egyhangúlag a kerület szerte népszerű *Végh József* érsemjéni lelkészt választotta meg espereséül. Az ő agilis munkaszeretete, társadalmi közkedveltsége, a modern haladás, fejlődés felé hajló erős vonzódása, a nagy fontosságú esperesi szék nagyobb igényű betöltésére képes rátermettsége, rendszerelete, pontossága s mégis szívélyes jó baráti hajlama megannyi garancia arra nézve, hogy az egyházmegye választása jobb helyre nem eshetett volna. A közgyűlés melegen üdvözölte őt állásában. Hasonló örömteljes tudomást vett a közgyűlés arról, hogy az Alsószabolcs-hajduvidéki egyházmegye osztatlan szavazatával *Kovács Gyula* Hajdu vármegye derék al-

ispánját választotta meg gondnokául. A *Kovács Gyula* gondnoksága biztosíték arra nézve, hogy a tekintélyes hajduság érdeklődése egyházkerületünk ügyéhez erős kapcsolat által fűződik szorosabbá, melyből a református egyházi közéletnek csak nyeresége lehet. A szerencsés választás feletti öröm megnyilvánulása ezután még inkább fokozódott, midőn *Kiss Ferenc*nek egyházi főjegyzővé, *Jánosi Zoltán*-nak egyházkerületi tanácsbíróvá történt megválasztásáról került fel a jelentés a közgyűlés elé. Népszerűbb két férfiú alig van e két új választottnál. *Kiss Ferenc* az eskü letétele után rövid, velős beszédben körvonalozta a maga programját. Közöljük vázlatban egyik helyi lap feljegyzése után a beszédet a következőkben:

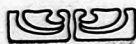
— Isten előtti mély alázatossággal — mondta — a közgyűlés iránt érzett hálával és a kerület iránt tisztelettel fogadja ez új állásba való megválasztását. Élete és működése mindenkor nyitott könyv volt úgy támogatói, mint támadói előtt. Ismerik elveit s őt jól. S elvei új állásában is a régié maradnak: amit két váll elbir, ami a szívbe fér, azt mind áldozatul hozni a közért, az egyházért. Speciális programja nem lehet és nincs is. A kormányzás a kerületi közgyűlés, a vezetés és irányítás az elnökség dolga. Ő az intézkedéseknek csak hűséges megörökítője s az elnökség irányításának támogatója, teljesítője. Ha ezzel nem érezné magát egynek, nem fogadhatta volna el állását annak minden díszé dacára sem. E közigazgatásban egyetlen egyszer van alkalma önállóságra, ha helyettesíti

*Ki odakiáltja
A téveleg népnek :
Állj meg ! Te hóbortja,
Te hamis szelleme
A mai világnak !
Szakadozz ködképpen !
Foszladozz rongyképpen !
Légy újra semmivé
A nagy mindenségben !
Mert írva vagyon, hogy
Örök csak az Ige !
Mindenek alkotó
Hatalmas Istene !
Te vagy a Tudomány !
Te vagy az Élbezel !
Te vagy a Hősiség
Te vagy a Szeretet ! !
...Miben nincs Istenből
Egy parányi rész se :
Az mind hamis oltár !
Világnak ! embernek !
Nem üdve, de vésze !*

III.

*Májusi illatár
Ringatja a lombot,*

*Füvön, fán, virágon
Kicsi méhe zsong ott.
A zsongás, a bongás
Az illatos légbé
Összevegyül s úgy száll
Istenhez az égbe :
...Hatalmas nagy Isten !
Királyok-királya !
Csillag trónusodhoz
Száll szívünk imája !
Ezerek szívéből :
Egy ima, egy ének !
Legyen erős e hon,
Mint a szikla fészek !
Legyen erős benne :
Iskolánk, templomunk !
Legyen erős benne
Nagy Isten ! mi magunk !
Hogy büszkén írja fel
Rólunk a történel :
Nemcsak megnyitottuk,
De meg is harcoltuk
Az új ezred évet !*

a püspököt. De ismeri őt a püspök s külön nem kell azt hangoztatnia, hogy ismeri a püspök intencióit s azzal mindenben egyetért, azok szellemében cselekszik. Istentől kegyelmet kér, az elnökségtől bizalmat, a közgyűléstől elnézést, jegyzőtársaitól támogatást.

Az éljenzéssel fogadott beszéd után Baltazár Dezső dr. püspök üdvözölte az új főjegyzőt szeretettel szép és jelentős állásában. Szép a bizalmonál, jelentős munkaköreinél fogva. Kiváló érdemei, bölcsesége biztosítékok, hogy ezt az állást is úgy tölti be, mint az eddigieket. Erőt, időt és áldást kér reá.

A meleg éljenzés elhangzása után Kiss Ferenc meghajtotta magát s elfoglalta helyét az elnökség asztalánál.

Jánosi Zoltán az újonnan megválasztott tanácsbíró tett ezután esküt és mondott beköszöntő beszédet. Hálásan köszönte a gyűlés bizalmát, amelyet minden téren igyekszik meghálálni. Az egyházat eszköznek tekinti terjeszteni Krisztus országát egyben, de annak át kell hatni a testet is és ki kell sugározni. Az egyház álljon, mint világító torony a társadalom tengerén, ne merüljön be annak önségébe, de világítsa meg minden csepp vizét, valósítsa így meg, hogy összeköti a mélységet a magassággal. A mindeneket különbség nélkül szerető Krisztus áldását kéri.

Baltazár Dezső dr. püspök az egyházkerület nevében is szeretettel üdvözölte Jánosi Zoltánt s örömét fejezte ki afelett, hogy talentumát, nagy ismereteit s ideálokért hevülő szívét a kerület és haza érdekében való intenzívebb működésre megnyerték.

Ezeknek megtörténte után a megjelent 64 ifjú lelkész felszentelésére a közgyűlés a nagytemplomba vonult, hol a szentelés fenséges, bár egyszerű szertartása hajtatótt végre a debreceni gyülekezet élénk érdeklődése mellett. A szokásos ünnepi beszéd megtartása Bán Istvánra volt bízva, ki feladatának szépen megfelelt. Dr. Baltazár Dezső püspökünk eszmékben gazdag beszéde, a főiskolai énekkari és gyülekezeti éneklés elhangzása után a díszes menét a főiskolai diszterembe vonult vissza, hol Szarka Boldizsár panyolai ifjú lelkész tolmácsolta a felszentelt lelkészek hálás érzelmeit s fejezte ki ifjú Timótheus társai nevében is, hogy nekik főtörekvésök csak a Krisztust követni, hirdetni. Végül püspökünk viszonozta meleg szavakban a Szarka Boldizsár beszédét, kibocsátva és buzdítva az ifjú tisztársakat a lelkes munkálkodásra, buzgóságra s kérve kérjük még egyszer Isten megszentelő kegyelmét. Ezzel az első napi gyűlésezés befejezést nyert. Délben a Royalban diszebed volt, melyen a felszentelt lelkészek s több közgyűlési tag vettek részt.

Június 5-én a jegyzőkönyv hitelesítése után a szavazatszedő küldöttség alakított meg, a különböző bizottságok egészítették ki. A főiskolai gazdasági tanácsba a dr. Kola János halála következtében megürült helyre Jánosi Zoltán választott meg.

Csak gratulálhatunk a szerencsés választásért a közgyűlésnek. A vallástani pótképesítő bizottság tagja Nagy Sándor énekvezér lett, a Szilágyi Mihály nevelőintézetbe a felügyelőségbe pedig Kovács Gyula egyházmegyei gondnokot választotta meg a közgyűlés. Az I. és II. lelkészképesítési pótvizsgáról, valamint az I. és II. tanítóképesítő vizsgáról szóló jelentéseket észrevétel nélkül tudomásul vette a közgyűlés.

Az egyházkerületi pénzügyi bizottság nagyfonságú kérdésekben tett jelentést és terjesztett elő javaslatokat a közgyűlés elé. A határozatokat külön közöljük.

A konventnek a hitoktatási díjak rendezése, a diakonissza képző segélye, az újkenézi vallástani segély, valamint a tandíj kártalanítási kérelmek tárgyában hozott intézkedéseire megfelelő határozatokat hozott a közgyűlés.

A konvent a zsinat előkészítése tárgyában megkeresést intézve az egyházkerülethez, közgyűlésünk felhívja egyházmegyénket, hogy a zsinati tanácskozásra vonatkozó előterjesztéseiket, javaslataikat s észrevételeiket a tavaszi egyházkerületi közgyűlés idejére mulhatatlanul terjesszék fel.

A konvent belkörü tűzbiztosítási javaslata kérdésében Vass Mihály esperes, Rózsa Sándor egyházkerületi pénztárnok s Szabó Lajos egyházmegyei képviselő személyében bizottságot küldött ki a közgyűlés s jelentését a közelebbi közgyűlésre bevarja.

A Nagy András monostorpályi és Nagy András gáborjáni, a Thaly Kálmán, Kalmár Ferenc, gelléri Szabó János és Thót Ferenc alapítványa ügyében véglegesen intézkedő határozatokat hozott a közgyűlés.

Nagy érdeklődéssel várta a közgyűlés az országos lelkészi nyugdíjintézet ügyrendi tervezetere vonatkozó jelentést. A dolog hisztórikuma az, hogy a múlt őszi közgyűlésre csak 5 egyházmegyéről érkeztek fel a nyomós argumentumokkal gazdag tiltakozások, amelyek az ügyrendtervezet elfogadása ellen emelttek. Az ügyet Kiss Ferenc főjegyző referálta, s alapos kifogásait 14 pontban csoportosította. Ezúttal még 3 egyházmegye észrevétele került fel; többen közvetlenül a konventhez juttatták megjegyzéseiket, hogy, ha a tervezet a tavaszi konventi ülésen tárgyalás alá kerülne: legyenek azok kéznél.

A referens főjegyző első kifogása az volt, hogy a tervezet nélkülözi a logikus beosztást, az áttekinthetőséget, új beosztás, beürosos útmutató vagy szelvényzet által lehetővé kell tenni. A tervezetben sok olyan pont van, mely a már megalkotott törvényt akarja magyarázni. A kezelési szabályzatban a törvény magyarázata nem foglalhat helyet, annál fogva minden ilyen tartalmú pont a szabályzathoz kihagyandó. A konventi előadói állást nem a zsinat, hanem a konvent kreálta. Ennek ellenére a szóban forgó tervezet széles körű hatósági joggal kívánja felruházni az előadói állást. Mivel ez a helyes jogfelfogás alapján megengedhetetlen, minden idevonatkozó pont a végrehajtó bizottság hatáskörébe

Aki órát olcsón venni akar, vagy **Borbély L. és Társa**
 azt szakszerűen meg akarja javíttatni,
 forduljon bizalommal **óraművesekhez**
Debreczen, Hatvan-utca 9. sz.

soroztassék be. A tervezet az egyházmegyéken véletlen pénztárvizsgálatokat komptemplál. Miután a pénzkezelő munkájáért az egyházmegyéket felelőség terheli, erre a költséges ambulációra semmi szükség nincsen. A 20-ik § a nyugdíjintézeti pénztárt újabb nagyobb kezelési költséggel kívánja terhelni. A referens azt javasolja, hogy a mostani állomány maradjon meg jövőre is. Elfogadhatatlan a tervezetnek a pénzkezelő számadása vizsgálására vonatkozó javaslata. A vizsgálatnak természetes módja az, hogy a számadást az egyházmegyei számvevő vizsgálja meg s ennek jelentését az egyházmegyei nyugdíjintézeti bizottság vizsgálja felül. A 65 éven túl levő lelkészek nyugdíjintézeti tagságára vonatkozó pontozat a kérdés túlhaladottsága következtében teljesen kihagyandó. Az eddig terjedő javaslatokat a közgyűlés általános helyeslés közt tette a magáévá. A tervezet 84. §-a amabilis confusióra adott alkalmat. A tervezet szövege ellentétben áll nemcsak a törvény, de a saját szövegezésével is. Arról van szó ugyanis, hogy az államtól, vagy bármely helyről már nyugdíjat élvező lelkész a törvény szerint nem lehet tagja a lelkészi nyugdíjintézetnek; a tervezet ennek ellenére a tagsági díjjal (3 1/2 %) megakarja terhelni az ilyen lelkészt is. A referens kézzelfoghatólag a vonatkozó törvény §-ának ismételt felolvasásával mutatja fel az ellentmondást. Szél Kálmán tanácsbíró konkrét eset rendjén kívánja megvilágítani a helyzetet, nevezetesen a csermői lelkész nyugalmazott tanár. Nyugdíjat annak idején a mi nyugdíjintézetünkől nem nyerhet, mert ennek tagja nem lehet. Azonban özvegye nyerjen gyámdíjat s erre való tekintetből a gyámintézeti terheket viselje. Itt az alapja a tévedésnek. A nyugdíjas tanár özvegye már az államtól is kap gyámdíjat (állandó özvegyi ellátást), mely bizonyára nagyobb összeget képvisel, mint a mi szerény 600 koronás gyámdíjunk. S ha valaki nyugdíjat nem élvezhet két helyről: özvegyi ellátást sem élvezhet két forrásból, annál is inkább helytelen tehát az ilyen viszonyú lelkészt gyámdíjjáruhlékkal terhelni, mert a mi járuléknak súlyosabb teher az állami nyugdíjintézeti járulékoknál. A mintegy holt pontra jutott vitát, mely széles mederben akart a kérdéssel foglalkozni, gróf Degenfeld József főgondnoknak az a javaslata szüntette meg, hogy ezúttal maradjon el erre a pontra vonatkozólag egyházkerületünknek az észrevétele; ezt megnyugvással fogadta a közgyűlés, tudván azt s bizván abban, hogy erősebb felszólalásunk nélkül is eloszlatja az ellenmondást a konvent, bár a kérdés megoldása nem is a konvent, hanem egyedül a zsinat elé tartozik.

Az előadó főjegyző javasolja, hogy az eddigi törzskönyv személyi adatok és számadási nyilvántartások tekintetében helyesen kétfelé szakíttassék. Javasolja továbbá, hogy a kisebb javadalmazású egyházközség szolgálatába átmenő lelkész a tervezet intenciójával ellenkezőleg a kisebb javadalomnak megfelelő nyugdíjintézeti terheket hordozza. Mindkét javaslatot magáévá tette a közgyűlés. Javasolja továbbá a főjegyző, hogy az üresedésben levő lelkészi állások után tagsági díj ne követeltesék. Ezt a tagsági díjat a mai eljárás és a tervezet intenciója szerint az egyházak fizetik. A kérdés megoldása azon a distinkción sarkallott, hogy a tagsági díj személyi tartozás-e? vagy a lelkészi javadalom terhe? Más

nyugdíjintézetek analógiájára a referens személyi tartozásnak kívánta tekinteni. De a közgyűlés a javadalom terhének nyilvánította, így aztán bekövetkezhetik az a szomorú eset, hogy például a kongruás egyházban a kongruától elesett lelkészi özvegy lesz kénytelen befizetni a 3 1/2 % tagsági díjat. Helyén való lett volna úgy distingválni, hogy ez a tagsági díj üresedés esetén csak ott követelhető, ahol az egyház interimális jövedelemhez jut. Javasolja referens, hogy a tervezet 82. §-ával szemben a késedelmi kamat nem január 1-től, hanem november 1-től kezdve számíttassék fel és az esetleges orvosi költségeket nem az egyházmegye, hanem a nyugdíjintézet pénztára fizesse. Végül a 142. §-al szemben nyugdíj-jogosultság tekintetében már nyugdíjintézetek példájára a csonka idő is egész évnek számíttassék. Ezeket a javaslatokat is elfogadta a közgyűlés.

Az egyházkerületi pénzügyi bizottság javaslatai.

Terjedelmes jegyzőkönyvbe foglalva juttatta a közgyűlés elébe a pénzügyi bizottság a maga jelentéseit és javaslatait.

A közgyűlés ezekre vonatkozólag a következő határozatokat hozza:

1. Az egyetemes gyámintézet kebelébe fel nem vett özvegy lelkésznék segélyezése tárgyában a részletes számításon alapuló javaslatot az őszi közgyűlés elvárja.

2. Tudomásul veszi, hogy a hajduböszörményi polgári leányiskola segélyezése tárgyában a bizottság javaslatát a jövő évi költségvetéssel kapcsolatban fogja előterjeszteni.

3. A Baró Bánffy Dezső emlékére létesítendő alapítványhoz 2000. — (kettőezer) koronával hozzájárul s ezen tíz egyenlő évi részletben kifizetendő összeg fedezetének kijelölésére a pénzügyi bizottság javaslatát az őszi közgyűlésre várja.

4. Ifj. Dávidházy János püspöki irodai fogalmazó fizetését 2000. — kettőezer, lakáspénzét pedig 600. — hatszáz koronában az 1913. év január 1-től kezdődő hatállyal megállapítja s felhívja a pénzügyi bizottságot az ily módon előálló többszükséglet fedezésének kijelölésére.

5. A püspöki irodai újabb irnok alkalmazása tekintetében előterjesztett határozati javaslatot elfogadja. (1400 K javadalommal.)

6. A püspöki irodai szolga fizetését az 1913. év január 1-től kezdődőleg évenként 160. —, egyszázhatvan korona pénzen kívül 800. —, nyolcszáz koronában megállapítja, nyugdíjügyének rendezése tárgyában pedig véleményadásra a debreceni főiskola gazdasági tanácsát felhívja.

7. A tankönyvraktárban takarítást végző pedellus jutalmazására az 1913 január 1-től kezdődően évi 30 koronát a VIII. pénztári csoport terhére megszavaz.

8. Felhívja a pénzügyi bizottságot, hogy az egyházkerületi és főiskolai tisztviselők korpótlékának felemelése folytán az egyházkerületi pénztarra eső többletnek fedezésére nézve az őszi közgyűlés elé tegyen javaslatot.

9. Nagy András énekvezér kérelmével szemben megállapítja, hogy az egyházkerületi pénztár az

énekvezérek nyugdíjintézeti belépési járulékához adott segély számításánál helyesen járt el.

10. Hálás köszönettel veszi tudomásul, hogy gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok úr az egyházkerület egyetemi tanszék alapját az elmúlt évben ismét 235 kettőszázharmincöt korona 36 fillér adománnyal növelte.

11. A legutóbbi közgyűlés 341. számú határozatának 11. pontja alatt tudomásul vett jelentésnek megfelelőleg most már abban a helyzetben van a pénzügyi bizottság, hogy a napidíjak ügyében részletes javaslatot tehet. Annak kiemelésével, hogy a különleges szolgálatokra vonatkozó szabályzatokban (például érettségi vizsgálati és más vizsgálati utasításokban) foglalt rendelkezéseket ez az indítvány nem érinti, a következő határozati javaslatot terjeszti elő a pénzügyi bizottság:

Egyházkerületi közgyűlésünk mindenek előtt megállapítja, hogy az egyházkerületi közgyűlésen, a rendes bírósági üléseken és a bizottsági üléseken megjelenésért csak azok a tagok számíthatnak fel napidíjat, akik nem Debrecenben laknak, Debrecenben lakó tagok a helyben teljesített szolgálatért esupán a bírósági időszak tanácsülések alkalmával és különleges megbízások pl. vizsgálatok vezetése esetén bírnak igénnyel napidíjra, amely az ő számukra 10 korona.

Megállapította továbbá, hogy az egyházkerület rendes évi fizetésben részesülő tisztviselői, ideértve az egyházkerületi lelkészi és világi jegyzőket is, Debrecenben teljesített szolgálataikért szintén nem jogosultak napidíjat számítani s ez őket csak olyan esetekben illeti meg, amelyekben a Debrecenben lakó tagok helyben teljesített szolgálataikért napidíjra jogosultak. A napidíj mértékét illetőleg elhatározza közgyűlésünk, hogy a Debrecenben teljesített szolgálat esetén naponként 16 korona a nem helyben lakók részére, Debrecenen kívül teljesített szolgálatért pedig általában naponként 20 korona. Az elnökség tagjait minden esetben kétszeres napidíj illeti meg. A napidíjra jogosultak a teljesített szolgálat helyére rendes lakóhelyükről utazásuk költségét is felszámíthatják és pedig I. osztályú vasúti jegy árán kívül a vasúti állomásig és vissza 2—2 korona kocsi-pénzt, illetve, ha helyben vasúti állomás nincs, a tényleg fizetett fuvarbért, végül vasúti állomásként — ideértve az átszállási állomásokat is 40—40 fillér podgyáspénzt. Ez a határozat meghozatala után azonnal életbe lép. A javaslat elfogadtatott.

12. A máramarosszigeti református jogakadémia segélyezése tárgyában előterjesztett határozati javaslatot szintén elfogadja.

13. A Fonciere pesti biztosító intézet 1911. évi számadására vonatkozó jelentést tudomásul veszi s a felmentést az intézetnek a szokásos fentartás mellett és az alatt a feltétel alatt, hogy az intézet a díjjutalékot azok után az egyházközségek után is, amelyek nem a debreceni főügynökség útján voltak biztosítva, pótlólag beszolgáltatja, az 1911. évre vonatkozóan megadja.

14. Tudomásul veszi, hogy az 1911. évben mely egyházközségek részesültek a Fonciere intézettől kártalanításban, valamint, hogy mely egyházközségek nincsenek még a Fonciere intézetnél biztosítva. Felhívja ennek alapján a békésbánáti, bihari, felső-

szabolcsi, középszabolcsi, nagybányai és érmelléki egyházmegyék espereseit, hogy a nem biztosított, vagy más intézetnél biztosított egyházközségeket az egyházkerületi határozat végrehajtására nyomatkosan figyelmeztessék; úgyszintén felhívja az összes egyházmegyék espereseit az egyházközségeknek oly irányban figyelmeztetésére, hogy biztosítékaikat a könnyebb elszámolhatás érdekében a Fonciere intézetnek debreceni főügynöksége útján kössék. Másrészt azonban figyelmébe ajánlja a Fonciere intézetnek, hogy egyházkerületünk nem a debreceni főügynökséggel, hanem magával az intézettel kötötte-e a szerződést és így az a körülmény, hogy egyes egyházközségek útján kötötték, a díjjutalék elvonására okul nem szolgálhat s ennek folytán felhívja az intézetet a ki nem mutatott díjjutalékok utólagos beszolgáltatására.

Ismételten közli továbbá az intézettel, hogy Rakamaz egyházközségnek semmiféle biztosítható vagyona nem lévén, a nem biztosított egyházközségek között ki sem mutatandó, végül felkéri, hogy az egyházközségeket a kezelés helyessége érdekében hivatalosan megállapított neveik szerint szíveskedjék nyilvántartani.

15. Tudomásul veszi az egyházkerületi pénztár 1911. évi számadásának megvizsgálásáról szóló jelentést s ezzel kapcsolatban azt, hogy az 1911. évi pénztári napló végeredménye szerint a maradvány készpénzben 8049, nyelcezernegyvenkilenc korona 92 fillér, értékben pedig 2.061,043 kettőmillióhatvanegyezernegyvenhárom korona 39 fillér; a jelentésben felsorolt pótló munkák teljesítésére a pénztárt, illetve az ügyészt felhívja; az 1911. évi fogalmi, jövedelem és költségeredmény, valamint vagyon kimutatásoknak a közgyűlés jegyzőkönyvének függelékéül kinyomatását elrendeli és Rózsa Sándor pénztárnoknak és Agárdi Lajos ellenőrnek az 1911. évi számadás terhe alól a felmentést, a szokásos fentartás mellett, buzgó és eredményes munkájuk elismerésével megadja.

A morál hatalma.

A legújabb idők csatazaja tollpercegésből áll. Sok a tinta, ez a baj, — mondja egyik-másik bölcselkedni szerető atyánkfia. — Ma Szent Pál apostol is ujságíró lenne, ha élne, — mondja a római pápa.

Mindenfelé a haladásról dikióznak az emberek. A sok ujság, a sok olvasnivaló új világot kezd teremteni a régi társadalom romjain. Ha első Napoleon feltámadna, büszkén mondaná: Ugy-e megmondtam, hogy a régi társadalmi rendet nem a fegyver, hanem a tinta fogja megdönteni.

A penna, a régi lúdtoll helyett szereplő acél-penna, meg aztán az írógép, lassanként odakerülnek a hadi szerszámok közé. A tinta és a nyomdafesték romboló erejét itten-ottan kezdik sokalni az emberek. Mert hát hiába, nemesak világholdogító eszméket lehet ám papírra vetni, hanem másféle eszméket is.

Nehéz az élet, megdrágult a világ. A sok alkohol, a társadalom léhasága, a gyönyörűségeknek, az élvezeteknek túlon túl való hajhászása megcsappantotta az emberek régi jókedvét. Megfogyatkoztak a magyar nemzet humoristái is. Élclapjaink kezdenek szárazak,

unalmasak lenni. Szépirodalmi lapjaink unalomkeltés dolgában lassanként hasonlókká lesznek a kalendáriom vásári adataihoz. Jókai, Mikszáth itt hagytak bennünket.

Tartalmas cikkek, elbeszélések helyett egyre csak ezekkel az ujdonsült politikai műkifejezésekkel kell kinlódni napról-napra: provizórium, kautéla, prius, rezolúció, nemzeti supremácia stb. Ezek a legújabb műkifejezések, amelyek ott ugrálnak az ember szeméi előtt, míhelyt csak újságot vesz a kezébe. Nem csoda aztán, ha ilyen körülmények között olyasmi történik meg egyik-másik honatyával, mint nem régen egyik alföldi város képviselőjével, aki a sok új keletű politikai technikus terminus között eltévelyedve, szónoklat közben ilyen szavakkal lepte meg az ő tisztelt választó polgártársait: Tűzzük ki a nemzetiszínű trikót! (trikolor helyett.)

Nemcsak városokon, de még egyes falvakon is olyan rettenetes elmekavarodásban élnek ma a mi magyarjaink, hogy az ember azt sokszor sem tudja, hogy melyik pártnak adjon igazat. Egyik nap egy istentagadó, minden társadalmi rendet felforgatni óhajtó újságféle nyomtatvány kerül a falusi olvasókör asztalára, a másik nap egy-egy keseredett szívű, savanyú próféta antiszemita újságjának mutatványszáma kerül elő, amely mutatványszám lapjain Rózenberg szomszéd a sárgaföldig le van sajnálva valamennyi őseivel egyetemben.

Ilyen forma szellemi élvezetekben van ma részünk csaknem mindnyájunknak. Szomorú dolgok ezek! — tünődöm rajta néha-napján én is. Sőt bizony itten-ottan el is keserednék, ha néha-néha egyik-másik atyánkfia be nem kopogtatna a lelkési irodába.

— Mi lesz belőlünk, tiszteletes úr? — kezdődik a parókhialis interpelláció.

Ezen szavak után a derekas lajbis zsebéből előkerül egy-egy régi könyvecske.

— Miért nem tanítják ma az iskolában az ilyen könyveket? — hangzik az interpelláció. Felnyitom aztán ezeket a kis könyvecskéket s előtttem áll a hajdani Kis Tükör s egy-egy régi keletű arany Ábéce.

— Mit tanítanak ma az iskolában? — kezdődik a szemrehányás. — Hiszen még a tiszteletes úr predikációja is többet ér, amikor ezekből a régi könyvekből is mond egy-egy kádenciás erkölcsi szabályt. Ma csak azt a sok hiábavaló „incum-fáncumot“ tanítják az iskolában. Majd meglátja, tiszteletes úr, pogányok lesznek gyermekeinkből; nemcsak bennünket, nemcsak a szüléket eszik meg majd ezek a gyermekek, hanem idők múltával egymást fogják megemészteni.

Száz szónak is egy a vége, én ezeknek az egyszerű falusi embereknek tisztára igazat adok. Nem törődöm azzal, ha egyik-másik nagyvárosi kollegám esetleg emígy sóhajt fel szerény meggyőződésem nyilvánítása után: Óh, ezek az elmaradt falusi papok!...

Könnyű ám a falusi kupaktanácsot kifigurázni. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagynunk, hogy néha-napján a falusi kupaktanács tagjai helyesebb nyomokon járnak, mint egynémelyik fehér mellényt viselő, nyírott bajuszú városi tanácsos ur.

Nem a Kis Tükör, nem az arany Ábéce elhanyagolása bántja itten-ottan a falusi magyarokat, hanem magának a morálnak, a nép nyelvén szólva, a „móresnek“, a régi erkölcsi szabályoknak a megvetése,

amit fájdalommal tapasztal a saját családi szentélyében. Az egyszerű ember bizonyos szívfájdalommal veszi tudomásul, hogy a szülei tisztelet ma már nincsen rímekbe foglalva, nincs mire hivatkozni az egymással torzalkodó gyermekek között; meg aztán sulba került az emberbecsülés kádenciákba foglalt tudománya is.

A világetért sem a tekintélyi elv fenttartása mellett akarok én itt holmi nagyhangú argumentumokat elmondani, hanem csak azt akarom ecsetelni, hogy a legújabb kor moráellenes irányát észrevették már — hála Istennek! — a legegyszerűbb falusi emberek is. Olyanforma jelenség ez, mint mikor nagyobb víz-áradások előtt, itten-ottan előkerül a föld mélységéből a talajvíz.

A morál utáni lelkesedés, a krisztusi morál után való szent sóvárgás nem is hasonlítható máshoz, mint a nagy természet titokzatos rejtekhelyein fészkelő őserőhöz, amely néha-napján megrendíti a földet, hogy szent rémületbe ejtse mindazokat, akik a föld hátán élnek.

Ide vezethető vissza sokszor az a különös, az a sokszor visszatetsző forradalmi hang, amely kifejezést nyer ma már egynémelyik krajcáros újságocskaiban is. Hogy aztán ezek között a forradalmi szövegekkel telített sorok között napvilágot lát néha-néha egy-egy istentagadó, Krisztusát gyalázó periódus is, hát ez a körülmény mindenesetre megdöbbent bennünket, azonban a nagy természet törvényeit ismerve, az ilyen események felett is találunk mi megnyugvást és vigasztalást.

Folyóvíz mellett élő ember vagyok én is. Úgy tavasz tájban annyiszor elnézegetem ezeket a jövőmenő hullámokat. A víz zavarossá lesz. A hullám fodrai közül előkerül egy-egy döglött jószág, egy-egy korhadt deszkadarab. Megy, halad a vizek folyása mentén minden szépen, csendesen. Sokszor eltünődöm rajta, hogy vajjon mi lenne itten, ha valaki hirtelenséggel útját vágná a hullámoknak? Hát biz' ezt könnyű megfejteni. Ezek a moslékszerű hullámok bejönnek a faluba. Bent a faluban előzönlének a főteret, a templom s az iskolák tájékát. Úgy járnánk, mint a mi derék lúcai magyarjaink, akikről azt beszélük, hogy a régi jó világban csukát fogtak a templomban; vagy mint a szegedi atyafiak, akik az árvíz szenyje által a rókusi templom falára pingálódott fekete sávról, pár évvel ezelőtt ilyen magyarázatot tartottak előttem: Eddig úszott Szöged városa a nagy szöröncsétlenség idején.

Vajjon az emberiség életének megújítása nem hasonlítható-e méltán a tavasz közeledését hirdető vízáradáshoz? Hiszen a mi gyarló szellemi életünk mozgalmához, sehohsem találunk méltóbb képet, megfelelőbb hasonlatot, mint a természet törvényei között.

Magunk is a nagy természet gyermekei vagyunk. Még ha a halotthamvasztás eszméje testet ölt is közöttünk, füst és pára alakjában akkor is visszazállunk oda, ahonnan testünk alkatrészeit vettük, a nagy mindenség kebelére. A nagy természet törvényeihez kell hát fordulnunk akkor is, amikor társadalmi életünk titokzatos erőivel óhajtunk közelebbi ismeretségbe jutni. Jelen korunk szellemi s társadalmi életének folyása olyan éppen, mint a vizek folyása a tavaszi megújítás idején. Tavasz tájban

a folyóvíz partján álldogálva, ott látjuk magunk előtt a mai társadalom hűséges tükörét, amint a mellécsatornákból előtörő zavaros hullámok mennek, haladnak lefelé, a minden folyamot elnyelő, örökké párolgó tenger tájékára.

Vajjon miért lármázik ma egyik-másik szabadgondolkodó felebarátunk olyan nagy elkeseredéssel, Isten, Krisztus és az anyaszentegyház s egyáltalában minden vallás ellen? — sopánkodunk magunkban. Miért? Hát, kérem, ez csak egy fogás, Tömörkény István kedvence kifejezésével élve, egy „kitalálás”, még pedig abból a célból, illetőleg annak okáért, mert az Istennek, meg a vallásnak nevében sok istentelen dolgot cselekszenek némely felekezetek.

A morál, mint valami őserő, mint a vízáradás a tavaszi megújulás idején, megmozdult az emberi szívek titkos rejtekében. A tudomány, mint egykoron Mózes vesszője a szikla forrását, felpattantani készül az élet vizének, a felebaráti szeretetnek, a keresztyén morálnak évszázadok óta ostromolt, rozsdásodni készülő, ódon, lakóját. A mai társadalmi mozgalmak a morál érdekében agítálnak minden vonalon. Szabadság, egyenlőség, testvériség az emberek között! — ezért perceg ma a toll, még azokban az atheista lapocskákban is.

Ismételten mondom, én teljesen igazat adok a mi magyarjainknak akkor, amikor némely helyeken panaszra járnak a lelkészhez, a régi erkölcsi szabályoknak az iskolákban való elhanyagolása, kiküszöbölése miatt. Az ilyen válságos időkben, amikor mindenfelé a morál érdekében agítálnak az emberek, illetlen dolog nekünk, magyar reformátusoknak a morál tanítását annyira figyelmen kívül hagynunk. Régi tankönyveink, papjaink régi predikációi nyilván bizonyítják, hogy elődeink nagyobb súlyt helyeztek a morál tanítására, hirdetésére, mint amilyen súlyt mi helyezünk a vallástanításnak eme fontos ágazatára. A Kis Tükörnek, a régi Arany Ábécének egy-egy rimekbe foglalt mondása többet ér, mint amennyit ér ma egyik-másik hittani kézikönyvecskénk a maga teljes mivoltában. Ebből a kis kádenciás mondásból: Amit nem kívánsz magadnak, te se tedd embertársadnak, — többet tanul az egyszerű ember gyermeke, mint egyik-másik szabályrendeletileg megállapított, kerületi engedéllyel feldiszipelt hittani kézikönyvecskének valamennyi kérdéséből, paragrafusából, mint bármelyik dogmákat hirdető lelkészünknek ünnepi predikációjából.

Ne esodálkozzunk azért azon, ha a régi erkölcsi szabályok tanítását annyira sürgetik a mi egyszerű hűveink. A morálnak, a felebaráti szeretet törvényeinek tengernyi sok tisztelője, tengernyi nagy tábora van ma már fent és lent egyaránt. Hiszen a morál tulajdonképpen nem egyéb, mint egy óriási hatalom, amit az Isten azért plántált olyan kimondhatatlan nagy erővel az emberek szívébe, hogy ezzel az erővel szabályozza a társadalom életét.

Te, ki a szív mozdulását,
Mint a vizeknek folyását,
Szabadon hajtod ide s tova...

Igy mondja ezt Istenben boldogult Nagy István dicséretirónk a világ egyik legszebb énekében. Óh, nem hiába említik a régi írások, hogy ezt a nagy énekíró mestert az utca porából szedte fel gyermek-

korában valamelyik nemes szívű emberbarát. Meglátszik ezen a gyönyörűséges éneken, hogy a mi jeles dicséretirónk megértette a nagy természet csudálatos intő jeleit. Az Isten kormányozza az emberi szívek titkos rugóit, miként a vizeknek folyását.

Pompás hasonlat ez mindenképpen; pompás hasonlat, amely nekünk szól, hogy szolgáljon a mi anyaszentegyházunk hasznára, tanúságára. Ha mi elhanyagoljuk a morált, iskoláinkban, templomainkban, családi szentélyeinkben, akkor az Isten, mint valami hatalmas árvizet, ellenünk zúditja a mi régi ellenségeinket, a bálvány, a tekintélyimádók s a hitetlenek fanatikus seregét. Az árvíz indulófélen van. Vigyázatok Sionnak őrei! Értsétek meg a ti szegény, elhagyatott, jámbor hűveiteknek szíve dobbanását, lelke óhaját, amely ma még csak ennyiből áll: *Több morált az iskolában, több morált a katedraban.*

Baráth Imre.

TANÜGY.

A debreceni református theológián az 1912–13. iskolai év első felében átmenetileg a következő tárgyak adatnak elő: Dr. Balogh Ferenc: egyháztört. I. korszak; egyháztört. III. korszak; dogmatört. Csiky Lajos: egyházsónoklattan; gyakorlati bibliamagyarzat; szónoklati gyakorlatok; gyakorlati szeminárium. Dr. Erdős József: újszöv. görög nyelv; újszövetségi írásmagyarzat; újszövetségi szeminárium. Sass Béla: héber nyelvtan; ószövetségi írásmagyarzat; ószövetségi bibliai irodalomtörténet; ószövetségi theologia. Dr. Lencz Géza: dogmatika; vallástörténet; dogmatikai szeminárium (reformátori dogmatikák). Dr. Kun Béla: egyházjogtan. Dr. Mitrovics Gyula: nevelés- és oktatástan; bölcséleti encyklopédia; bölcsészettörténelem. Dr. Jászai Viktor: közjog és közigazgatási jog. Dr. Kovács Gábor: nemzetgazdaságtan. Mácsay Sándor: egyházi- és műénekítés. Dr. Trocsányi Béla: közegészségtan. Ezenkívül angol nyelvet tanítja Csiky Lajos, franciát dr. Händel Vilmos, német nyelvet az újonnan megválasztandó bölcsészeti szaktanár. A tanév második felével egy új theol. tanerő beállításával érvénybe lép az új theol. tanrend a maga egészében.

Évzárás a kollégiumban. A debreceni református főiskola évzáró ünnepélye folyó évi június 10-én délelőtti 10 órakor lesz, a következő sorrenddel: A) Istentisztelet a Nagytemplomban. 1. Fennálló ének: 37 d. 1. verse. 2. Gyülekezeti ének: 84. zolt. 1., 6. versei. 3. „Dicsőség”. Oláh Károlytól, előadja a főiskolai kántus. 4. Imádság, mondja Csiky Lajos th. tanár. 5. 138. zolt. Férfikarra Mácsaytól; előadja a főiskolai kántus. 6. Gyülekezeti ének 179. dics. 10. verse. — B) Istentisztelet után gyülekezés a kollégium dísztermében, hol az akadémiai igazgató üdvözlő az egyházkerületi elnökséget, hatóságokat és tanári karokat.

A berettyóújfalui egyház Kathó István tanítóje részére, nagy családjára való tekintettel, évi 150 kor. személyi pótlékot szavazott meg. Követendő szép példaadása ez a berettyóújfalui egyháznak.

IRODALOM.

Adatok a magyar prot. gályarab-lelkészek történetéhez. Ily cím alatt közöl *dr. Thúry Etele*, pápai theol. tanár, a lángoló buzgalmú, tudós történetbúvár 100 darab oklevelet magyar prot. egyházunk legborzalmasabb idejéből. A nagy nyolcadrétű, 220 lapra terjedő adatgyűjtemény először a Történelmi Társ 1909–1912. évfolyamaiban jelent meg s azt adta most ki külön nyomtatásban fáradhatatlan egyház-historikusunk. Voltaképen azoknak az okmányoknak egy része ez, melyeket Thúry hosszas utánjárással és nagy áldozatokkal összegyűjtve, ahhoz a munkájához használt fel, melyet „*Gályarabjaink megszabadítása*” címmel a Protestáns Szemle 1909. és 1910-ik évfolyamaiban tett közzé. Ebben a munkában arra derített fényt, amely addig ismeretlen volt előttünk, t. i. a gályarabok kiszabadítására s azutáni sorsukra egészen a hazába való visszatérésükig. Nagyonfontosságú tehát maga ez a munka s még inkább azok az okiratok, melyekre ez támaszkodik. Sajnos, a kezünk alatti kötetben, a Thúry gyűjteményében lévő s a gályarab-lelkészekre vonatkozó okmányok nincsenek mind közölve. Az okmányok, leginkább levelek, 1674 április havától kezdődnek és 1676 június havában végződtek. Pár nappal előbb érkeztek a hitvalló lelkészek Zürichbe, ahol a legszivesebb fogadtatásra találtak. Amely okmányok ez időtől kezdve a gályarab-lelkészeknek Zürichből lett eltávozásukig, tehát 1677 október 30-ig Thurnál összegyűjtve vannak, azok még ezután várják a kiadást. Felettébb kívánatos, hogy mielőbb megjelenjenek, hogy ilyen módon a gályarab lelkészek szomorú történetét teljes világításban láthassuk. *Rácz Károly* és *dr. Thúry Etele* munkássága folytán így megismerjük gályarabjaink fogságának és kiszabadulásának egész folyását a maga rettentő mivoltában. — A Thúrytól közölt 100 okmány legnagyobb része a zürichi állami levéltárból való. Többet Bern város könyvtárában és a pápai református egyház levéltárában kutatott fel a jeles történész; 14 darabot a bécsi cs. és kir. udvari-, házi- és állami levéltárból közöl *dr. Récey Viktor* szíveségéből. Ezekon kívül még vannak okmányok a kötetben az oxfordi Bodleian-könyvtárból, a gróf Teleky-levéltárból Marosvásárhelyről, a budapesti egyetemi könyvtárból és a közlő saját gyűjteményéből. Az okmányok általában kronológiai sorrendben vannak közölve. Kár, hogy ez a rend néhol megszakad. A legnagyobb részt latin, kisebb részt német s egy pár olasz és magyar szövegű okiratnak rövid tartalmát magyarul mindenütt megtaláljuk, ami azok használatát megkönnyíti, valamint a könyv végéhez csatolt hely- és névmutató is. Ez okmánytárral ismét gyarapította érdemeit *dr. Thúry Etele*. Sz.

Magyar választójog. Rostkovitz Arthur ismert nevű debreceni újságíró ezzel a címmel könyvet óhajtott kiadni, melyben a kibocsátott előfizetési felhívás szerint ezt a kérdést tisztázni óhajta a közületben, mivel a gyakorlatban még elfogadható tervezet nincsen, úgy mond — az általános választójogról. A könyv a városi nyomdában készül, ára 2 és 3 kor. lesz.

Megjelent a debreceni egyházmegye 1912. évi április 11-én tartott gyűlésének jegyzőkönyve, F. Varga Lajos nagyrabéi lelkész, egyházmegyei főjegyző szerkesztésében. A rendes jegyzőkönyvi részen kívül, a mellékletek során, többek között közli az egyes egyházakban történt adakozások táblás kimutatását, az esperesi hivatal által kezelt pénzek elszámolását, a pénztárvizsgálatról szóló jelentést, a gyámintézetű segélyezések kimutatását stb. s végül pedig a tizenhárom társ egyházmegye jegyzőkönyvének áttanulmányozásáról szóló jelentést F. Varga Lajos főjegyző tollából, ki ezzel a munkájával valóban nagy szolgálatot tett a lelkészárságnak, amennyiben mintegy tükörben feltárja azok előtt is a társ egyházmegyék életét, akiknek nincsen módjukban erről bővebb tudomást szerezni.

Újabb traktátusok. A budapesti Lorántffy Zsuzsanna-egyesület elhatározta, hogy traktátusokat fog kiadni, még pedig bibliamagyarázatokat, népies modorban. Nagy reménységgel várja az egyesület — mint az Olajág írja — a traktátusok kelendőségét és építő hatását. (Bizony mi e tekintetben csak panaszkodhatunk: a debreceni bibliamagyarázatszerű traktátusok iránt semmi érdeklődés nincsen, múltkor ismertető felhívásunkra egyetlenegy megrendelés érkezett csupán!)

Mennyi Szentírást terjesztettek el 1911-ben? A nagyobb bibliatársulatoknak 1911. évről szóló jelentései megjelentek, melyek közül némelyik igen érdekes adatokat tartalmaz a biblia terjesztéséről az egész világon és arról a mentő munkáról, melyet Isten igéje végez minden osztályú, színű, művelt és nem művelt nép között. Egyetlen megelőző évben sem terjedt el annyi szentírás, mint 1911-ben. A brit és külföldi bibliatársulat elterjesztett 6,975.866 példányt; az amerikai bibliatársulat 3.231.722 példányt s a kőt nemzeti bibliatársulat 3,229.987 példányt; különböző német társulatok 843.854 s más országokban levő társulatok 310.000 példányt vagyis összesen megközelítőleg 14,591.429 Szentírás került forgalomba. Ez bizonyára elegendő bizonyíték arra, hogy az Isten igéje megmarad örökké!

KÜLÖNFÉLÉK.

A kerületi gyűlés. Június 3-án vonultak fel a megyei nt. és ns. karok és rendek elsőben törvényt látni néminemű bírósági ügyekben. A bírósági szórólappátról, kivéve az egy csermői esetet, melyben a felettébb való igazság alkalmaztatott, meglehetősen simán került le a fegyelmi garmada. A kerület vagy helybenhagyta az egyházmegyei határozatokat, vagy liberálisabban döntött. Így aztán kellemes hangulattal fordulhattak által az atyák a keddi terminusra, a lelkészszentelés napjára, a közgyűlés megnyitása alkalmára, melyben püspökünk imádkozott, főgondnokunk pedig a szokásos allocutiót tartotta. A holtakat elsíratta, az élőket hívogatta, a debreceni egyetem ügyét és a lelkészfizetésrendezés dolgát szóba hozta, a tárgyakat kellő világításba állította. Egyszerű, keresetlen beszéde mély hatást tett a közgyűlésre, melyet a Kiss Ferenc főjegyzői székfoglalása

és a Jánosi Zoltán beköszöntője csak fokozott. Erre következett a papszentelés. 64 ifjú pap jelent meg ez alkalomra. Ennyien hullottak el a lelkészi kar tagjai közül 3—4 év alatt. Lám, mily sokan nem mehettek be a fizetésrendezés ígéret földére, lám, mily nehéz a magyar kálvinista pap sorsa. 600 közül egy tizedrész hal meg rövid pár év alatt s a mi lelkészeink életkora alól van az országos átlagon. De ime a másik oldal is meg kell látnunk. Az Úr azt ígérte, hogy a poklok kapui sem vehetnek erőt egyházán. Ime a halál sem olyan erős, hogy a proféták szavát a mi kis gyülekezeteinkben elnémíthatná. A kidőltek helyére új erők lépnek és ezek a nagy római kath. egyháztól is jönnek. Naponta jönnek. Pedig ott van az ország és a hatalom. Nálunk alig csak a mindennapi kenyér s azért mégis jönnek. Legyetek üdvözölve ifjú pályatársak s legyetek szerencsésebbek, mint mi, idősebbek s legyen szerencsésebb a szentegyház is a ti gondotok alatt. Az alkalomra megtelt a Nagytemplom. Az ifjú szónok, Bán István, szépen beszélt, püspökünk pedig gyönyörű avató beszédével valóságilag remekelt. Ez volt a második nap. A harmadik napon megkezdődtek a tanácskozások. Legkiemelkedőbb a szigeti jogakadémiának adott 150,000 koronás segély. Egy határozat, amely magáért beszél. Sokan azonban hibát találtak abban, hogy a kerület a jogakadémiára adta e segélyt. Én azonban úgy gondolom, hogy ez nem baj. A kerület, mely a jogi oktatást is gyámolítja, a népiskolák istápolása elől még inkább nem zárkozhatik el. Ez az én hitem. Délben a grótot ünnepeltük, ki szokott vendégszeretével hívott asztalához, délután az Andaházi-intézet ügyeit tárgyaltuk (Peló Károly és Fényes vétettek fel). Csütörtökön a tanárváltozásokat ejtette meg a kerület, megválasztván a német nyelvi bölcsészeti tanszékre Kajblinger Fülöpöt, a gimnáziumba Oszváth Ödönt és Bessenyei Lajost, a tanítóképezdebe Ecsedi Istvánt. Elhatározatott az új akadémiai internátus felépítése, valamint a 6-ik theol. tanszék felállítása is. Tárgyaltuk a debreceni parochiális körökről szóló javaslatot is. Bizony, hogy más, az önálló egyházközségek s a városi egyházmegyék elvi alapján álló tervezetet szívesebben vettünk volna. De mit mondjunk, midőn olyan nagy egyházmegyék, mint Békés-bánát sem akarnak mozdulni. Pedig ott az egyházmegye már olyan nagy, hogy az egész orsovai prot. egyházat jóformán az egyházmegye tudta nélkül ellehetett belőle kanyarítani. Bizony erősebben kellene mozdulni abba az irányba, amelyre Szabolcs példát mutatott. De mi azért vagyunk reformátusok, hogy semmit se reformáljunk. Vagy igen? Hát reformáljunk és alakítsunk mindenütt kisebb egyházmegyei egységeket. Ennyi, lelkes vezetők körül csoportosuló 8—10 egyház már elég arra, hogy az egyházat szerető s az egyházak által szeretett vezér esodákat miveljen. Nem lomha nagy szervezeten tömegekre, lelkes, öntudatos hívekre van szükség.

Antal Gábor gyásza. A konvent egyházi elnöknek, a református egyház hivatalos működés szerint legidősebb püspökének, Antal Gábornak gyásza van. Szép virágú tavasszal, legszebb virág korában hunyt el egyik szép felserdült hajadon leánya, Matild. A szomorú halotti levél azt a nagy bánatot így jelenti: Antal Gábor dunántúli református püspök és neje

Kluge Matild gyermekeik és rokonaik nevében is fájó szívvel, de a mindenható Isten akaratán való alázatos keresztyéni megnyugvással jelentik, hogy szeretett kedves leányuk Antal Matild hosszas betegség után folyó évi június hó 3-án, életének 21-ik évében jobblétre szenderült. A kedves halott földi maradványai szerdán, június hó 5-én d. u. 4 órakor fognak a komáromi ref. lelkészi lakon megáldatni és azután a komáromi ref. egyház temetőjében siri nyugalomra elhelyeztetni. Komárom, 1912. évi jún. 3-án. Az üdvözült kedves halottat, a fájdalomtól le-sujtott szívü szülőkkel együtt siratják és gyászolják: Antal Iván, Antal Irén férj. Faragó Jánosné, Antal László, Antal Mariska férj. Negro Gusztávné, Antal Gabriella testvérei. Faragó János, Negro Gusztáv sógorai. Faragó Irénke, Negro Rózsika unokahúgai. Kluge Károly, Kluge Endre, Kluge Ferenc, Kluge Márton nagybátyjai. Antal Eszter férj. Szili Györgyné nagynénje családtagjaikkal együtt. Az Ur adta, az Ur vette is el, áldott legyen az ő neve!

Madarász Imre jubileuma. Melegsívü, kedves ünnepeltetésben részesítette a karcagi református egyház egyik lelkipásztorát, Madarász Imrét abból az alkalomból, hogy most töltötte be közöttük való lelkipásztori működése 40-ik évét. Az ünnepély csöndben készült, de részt vett azon Karcag város apraja-nagyja. A jubileum június 2-án, reggel rendes Istentisztelettel kezdődött, amelyen Török Vince lelkész predikált. Ennek végén ott a templomban presbiteri díszközgyűlés volt, melyen előbb Török V. lelkész, majd dr. Dobray László h. főgondnok üdvözölték a jubiléumot, utóbbi átnyújtotta az egyház közönségének ajándékát: az ezüst plakettet. A karcagi nők nevében özv. Szentesi Tóth Jánosné, a nővendékek nevében Kerekes Micike üdvözölték s kedves emlékekkel, virágokkal lepték meg. Délben a főgimnázium tornatermében fényes bankett volt. Ugy a templomi üdvözlőkre, mint a banketti pohárköszöntőkre szíves, meghatott szavakkal felelt az ünnepelt. Az ezüst plakett felírása ez: „1872—1912. Sokakat tanítottál és a megfáradott kezeket megerősítetted, a nyomorúság alatt elesendőt a te beszédeid felemelték (Jób IV. 3., 4.) — azért „hálákat adunk mindenkor teéretted a mi Urunk Jézus Krisztusnak nevében az Istennek! (Ef. V. 20.) Nagytiszt. Madarász Imre úrnak, szeretett lelkipásztorának, 40 évi lelkészi szolgálata emlékéül a karcagi református egyház, 1912. június 2-án. A Debreceni Protest. Lap is járul a jókívánságokhoz. Madarász Imre rokonszenves egyénisége, lángoló szónoki ereje, fenkölt írói talentuma s igazán lelkipásztori nemes lelkülete minket is meghódított s tisztelői közé sorozott. Ezzel a tisztelettel köszöntjük őt eme nagy határkőnél s kívánjuk, hogy a mostani jubileum után következék még díszesebb, hogy így még soká szolgálhassa az Isten országa ügyét, családjában, egyházában és egész egyetemese egyházunkban egyaránt. Ad multos annos!

Lelkészválasztás. A tekeházai egyház múlt vasárnap Benkő Viktor tiszapolgári h. lelkészt választotta meg lelkipásztorául. Szívesen üdvözöljük s áldást kívánunk a választókra s választottra egyező értelemmel.

Mikó Imre, a viski református egyház nemrég elválasztott ifjú lelkészét, mint már jeleztük volt, a hajdúnánási gyülekezet egyhangúlag meghívta lelkipásztorául. Mint újabban értesülünk, az egyházmegye kiadván a koncessát, Mikó Imre új állását a jövő 1913. év április 1-én, a kegyeleti év elteltével fogja majd elfoglalni.

Hibaigazítás. Lapunk múlt heti számában, ennek a 10vatnak az első helyén közöltünk volt egy kis éneket Uray Sándor társszerkesztő tollából. Nagy sajtóhiba csúszott bele, ime ezennel jóvátesszük: az ének címe nem XVIII. zsoltár, hanem **XCIII. zsoltár.**

A debreceni református egyházmegye derecskei lelkészi köre pünköst utáni héten csütörtökön tartotta meg szokásos évi értekezletét, melyen Dávidházy János esperes elnöklete alatt a körzetbe tartozó lelkészek alig pár kivétellel mind megjelentek. Szőnyegre kerültek mindazon ügyek, melyek a lelkészeket közösen érdeklik; kiemeljük ezek közül a következőket: Örömmel vett tudomást az értekezlet gróf Tisza István főgondnoknak a dunántúli egyházkerületi gyűlésén a lelkészek fizetésrendezése felől tett nyilatkozatáról s egyben annak az óhajának ad kifejezést, hogy vajha minden lelkész kivétel nélkül s összes szolgálati éveire kiterjedőleg megnyerhetné a kilátásba helyezett korpótléket. Csakis ez az egyedül helyes és méltányos eljárás, amit megnyugvással fogadhatna lelkészi karunk. Elhatározta az értekezlet, hogy a körlátogatók jelentése céljára az új iskolai szervezet értelmében revidált jelentő lapokat fog készíttetni. Az egyházmegyei szavazatok céljaira szavazólapok készülnek. A megye és kerület útján a konvent előtt azon óhaját kívánja kifejezni az értekezlet, hogy a konventi irodába lelkészjellegű egyén is alkalmaztassék. Felterjesztés készül a stóllák méltányos rendezése iránt az egyházmegyére. Az ORLE. kongresszussal kapcsolatban tervezett belmissziói kurzusra Uray Sándor debreceni lelkész azzal a megbízatással küldetik ki, hogy ott szerzett tapasztalatairól tartozik a lelkészi értekezletnek beszámolni. — Az egyházmegyei közértekezletet a jövő évre a hencidai egyház hívta meg. Végül igen kedves lelki táplálékban volt része az értekezletnek: F. Varga Lajos nagyrábéi lelkész felolvasást tartott ezzel a címmel: „Pár szó a protestáns liberalizmusról“. Ezt a cikket a lelkészi testület kifejezett óhajára lapunkban közölni fogjuk.

Adomány. Id. Kinter Mihály és neje berettyóújfalui lakosok, az ottani református egyháznál harangalap javára 4000 koronás alapítványt tettek s ebből 1800 koronát készpénzben ki is fizettek Zih Sándor lelkész kezéhez. A jótett kedves példa az emberek előtt és nincs elfelejtve a mi Istenünk előtt!

Gyászhir. Timár Imre, kiérdemült református lelkész, élete 61. évében, folyó évi június hó 1-én váratlanul, szívszélhűdésben, elhalt. Özvegye s kiterjedett rokonsága gyászolja. A megboldogult Hajdúhadházon és Szováton szolgált, majd ezelőtt 12 évvel a debreceni református egyház irodájában nyert alkalmazást és ott írkokoskodott halála napjáig. Fiatalabb éveiben irodalommal is foglalkozott, több lapnak volt a munkatársa, predikációi is jelentek meg. Bár munkabíró volt, de már rég gyengélkedő. Legyen csendes nyugalma.

Az Országos Református Tanáregyesület május hó 29-én Zilahon tartott közgyűléséből *Karai Sándor* indítványára táviratilag üdvözölte *gróf Zichy János* vallás- és közoktatásügyi minisztert, valamint *Balogh Jenő dr.* közoktatásügyi államtitkárt és *Boncz Ödön dr.* miniszteri tanácsost, a középiskolai ügyosztály vezetőjét főként abból az alkalomból, hogy a református középiskolai tanárságnak az államiakéval mindenben egyenlő statusrendezését keresztülvitték. A napokban megjelent rangsor a református tanárságot egészben véve megnyugtatta s köszönetre és halára ösztönözte, csak egyes nyilvánvaló tévedések kiigazítása mellett emelkedtek hangok a közgyűlésen. — Az üdvözlőt *Balogh Jenő* és *Boncz Ödön* nyomban a legmelegebben meg is köszönték. Felemlítjük továbbá a tanáregyesület május 30-iki közgyűlésének azon főlemelő tényét, hogy a tudományban és irodalomban kimagasló három nagy református emberünket, hazánk és nemzetünk büszkeségeit, ú. m. *dr. Baksay Sándort*, *dr. Szilády Áront* és *Lévay Józsefet*, akit most tüntetett ki a király és a budapesti egyetem a doktorátussal, tisztelele, halála és elismerése jeléül az egyesület tiszteletbeli tagjaivá választotta.

A tárkányi fiúk. Biharmegyében oláhok lakta vidéken ülnek a tárkányi magyarok. Kemény, nyakas kálvinisták, híres verekedő legények. De nemcsak ezek miatt a nemesi virtusok miatt jelesek, hanem azért is, mert tanult emberek is akadnak közülök. Szabolcsvármegyében és a vele szomszédos Szatmárban, most két papi állás töltetett be. Nyirgyula, hol *Hatvani Pál* volt a pap és Kántorjánosi, hol *Segesváry József* a nagykarolyi egyházmegye kiérdemesült esperese szolgált. Mind a két helyre tárkányi fiú választatott; az utóbbi helyre *Gönczy József* nyiribronyi, Gyulajra *Palaki László* nyirjarkói lettek. Szeretettel üdvözöljük őket.

Uj orgona. A sarkadi (Bihar m.) református egyházközség 25 változatú *Rieger Ottó* budapesti orgonagyáránál egy két manuálos új orgonaművet rendelt, amely mű előreláthatólag még az ős elején lesz rendeltetésének átadva.

A Wesselényi-szobor megkoszorúzása. Az Országos Református Tanáregyesület zilahi közgyűlése alkalmából koszorút helyezett az ottani Wesselényi-szoborra, *Fadrusz remek* alkotására. A szép babékoszorút, szalagján eme fölirattal: „A nagy Wesselényi dicső emlékének — az Országos Református Tanáregyesület“, *Sinka Sándor* egyesületi alelnök helyezte a szoborra mély gondolatokban gazdag, nagyhatású beszéddel. A beszéd előtt a Hymnust, utána a Szózatot dalolták el a nagy számban megjelent tagok s a városi közönség.

Felvétel internátusba. A nagykállói m. kir. állami főgimnáziummal kapcsolatos internátusba az 1912—13. tanévre I—VI. osztályú növendékek — felekezetkülönbség nélkül — vétetnek fel 351, 271 koronás és a VI. osztályba ingyenes helyekre is. Az internátus 60 növendék részére van berendezve, 2 tanuló-, 4 háló-, 1 tágas ebédlő-teremmel és 2 beleg-szobával. Az összes helyiségekbe villanyvilágítás van bevezetve. A felügyeletet az internátus területén lakó internátusi igazgató és felügyelő-tanár gyakorolja. Minden növendék ingyen orvosi kezelésben és gyógyszerben részesül. Az élelmezés mennyisége és minősége szigorúan

ellenőriztetik. A városban elszállásolt tanulók reggelit, ebédet, oszonnát és vacsorát kaphatnak 24 koronáért, de a felügyeletet ezek felett is az igazgatóság gyakorolja. A jelentkezés akár bentlakásra, akár kintlakásra és benkosztra *július hó 30-ig a nagykallói m. kir. állami főgimnáziumi internátus Igazgatótanácsához címezve* küldendő be. Prospectussal, bővebb felvilágosítással készséggel szolgál az internátus Igazgatósága (Nagykalló, Szabolcs megye.)

Németországban reformátusok és evangélikusok együtt alkotnak egyházat, amely egyház azonban most erős megpróbáltatás alatt áll. Tagjainak részében van csak élő hit és jól cselekvő erő: az egyház kormányzásában azonban sok az álmoság és méltóságos lassúság. Ezért tagjai közül sokan egyes egyesületekben keresnek lelki kielégítetést, némelyek pedig el is pártolnak tőlük egyes kis szektákhoz. Sokan meg szociálisták lettek, kik ellentétben az angol szociálistákkal (kik közül a leghivőbb és legeggyházasabb emberek vannak) — meglehetősen egyház- és vallásellenesek. Ezek most 110 képviselőt küldöttek a birodalmi gyűlésbe. Adja Isten, hogy új élet áradjon az egyesült német egyházakba is! (Sz.)

Méltatlan vádak. Kúthy Zoltánt, a new-yorki egyház agilis esperes-lelkészét méltatlan vádakkal illette egy ugyancsak New-yorkban megjelenő magyar református egyházi lap hasábjain egy Dudás János nevű volt presbiter. Most, mint megnyugvással olvassuk, maga a támadást közlő lap rehabilitálja Kúthyt. A vádak alaptalanoknak bizonyultak s így reménység lehet affelől, hogy a szentek egysége a new-yorki hívek között mihamarabb helyre áll. Ugy legyen.

A mi hírességünk. Egy társaságban a világnyelv alkotási kísérletekről volt szó, mely szerint minden nyelvből kiválasztanák a legjellemzőbb és legfejtettebb kifejezéseket. Például az angolból a kereskedelmi és hajózási, a franciából a társalgási és katonai, a németből a filozófiai, az olaszból a poétikai vonatkozású szavakat és kifejezéseket.

— És a magyarból? — kérdi a társaság egyik tagja.

— A magyarból, édes barátom?... A káromkodást.

Berettyóújfaluban nagy buzgósággal készül az egyház vezetősége a június 30-án tartandó egyházmegyei Kálvineum-ünnepélyre. Mint az előjelekből látható, az ünnepség hatalmas méretű lesz, méltó a debreceni egyházmegyéhez és az újfalu református egyházhoz. Főtiszteletű püspök úr is megígérte, hogy jelen lesz az ünnepélyen, melyről azt is örömmel jegyezzük fel, hogy az egész Újfalu ünnepe lesz, felekezeti különbségek nélkül.

Marokkóban szent háborút hirdettek az arabok a franciák ellen. A keresztyénség áll itt szemben a mohamedánizmussal. Félő, hogy a franciákkal együtt a keresztyénség ügye is el fog bukni Marokkóban s ki tudja, utána talán az egész Afrikában is.

„Vallásoktatásunk érdekében”. Nt. Szalay József lelkész úr ily cím alatt érdeklődik hasonló tárgyú cikksorozat iránt, amiért, nem a magam, de a nagy fontosságú tárgy szempontjából, köszönetet mondok lelkes figyelmeért. Ime, nem engedí, hogy minden visszhang nélkül elfújja az egészet a szél,

hiszen — úgy látszik — a tizenkettedik órában sem aktuális nálunk ez a nagy kérdés. Ez érdeklődésnél is azonban félreértés csúszott be a végkövetkeztetés leszögezésénél, pedig tulajdonképpen egyet mondunk és akarunk. Igaz, hogy én a lelkészeket kívánom beállítani, mint szakembereket, a vallásitanítás ellátásához s amint ezt, kivált faluhelyen, megtudják tenni a róm. és gör. katolikusok vagy gör. keletiek, hát bizony mi is megtehetnők; azonban én itt a jövőt nézem inkább, arra kívánok előkészülni, azért mondom: „ahol csak lehet”, ezért kívánom V. cikkemben 1., 2., 3. alatt a tanítók vallástudományi készütségének kibővítését, erre nézve akár külön tanfolyam felállítását, mert míg felekezeti iskoláink vannak, a tanítók vallásoktatási munkáját ki nem hagyhatjuk a tanítási eljárás összességéből. A mostani vallásitanítási rendszer azonban nem elégíthet ki bennünket. Szakszerűbb, lelkesebb munkásokra, a közlés, az átadás módjának különösen bensőségteljes kiválasztására van szükségünk, hogy a tanítás eredménye láthatóvá váljék az életben. Ezt akarja nt. Szalay úr is s így csak első tekintetre gondolhatja, hogy „más a következtetése, mint az enyém”. Sz.-Krassó, 1912 június 3. *Sinka Lajos.*

Rövid hírek. Az ifj. keresztyén egyesületek jövő évi világgyűlése 1913 június 9—16-ig lesz Skótország fővárosában, Edinburgban.

A tót nemzetiségi párt a tót iskolai tannyelv érdekében újra mozgolódik.

A zilahi egyház boldog emlékű lelkésze Kónya László sírja fölé emlékkövet állítottat.

A budapesti evangéliomi ker. diákegyesület új helyiségbe költözött, IX. Ráday-utca 23. sz. alá, az új theologia közelébe.

A pápa megengedte, hogy a róm. kath. templomokban vallásos tárgyú mozgófényképeket mutassanak be.

A zsidók tervbevették az orthodoxok és neológok egyesítését, bár nem sok a remény a teljes sikerhez.

A pápai református templomban 2 darab nagy műtörténelmi emlékekkel bíró középkori úrasztali kelyhet fedeztek fel.

Budapesten az adventista szekta erősen terjeszkedik. Egy napilap most leleplezte üzemeiket.

A tiszáninneni kerület velünk egy időben, június 4-én tartotta közgyűlését.

A főváros 193 új tanítói és tanítónőiállást szervez.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA.

Szerkesztő helyettes: URAY SÁNDOR.

Pályázat az internátusba felvételre.

A máramarosszigeti református főgimnáziumi internátusban az 1912—13. isk. évben 90 növendék nyer teljes ellátást (lakás, fűtés, világítás, élelmezés). Az internátusban első sorban protestáns vallású főgimn. tanulók vétetnek fel; amennyiben üres helymarad, nem-protestáns felekezetűek is felvétetnek.

Az internátusban kedvezményes helyek: ingyenes, évi 60, 100, 160, 200, 240 koronások.

Ezeket elsősorban református lelkész és tanítók jó tanuló és jó viseletű gyermekei nyerhetik meg. A teljes díj évi 320 korona. Ezen felül fizet minden növendék bütordíj címen évi 10 kor., szolgatartás címen évi 5 kor. és orvosdíj címen évi 4 koronát, ez utóbbi díjak félévenként előre, a lakás és élelmezés díja évnegyedenkint szintén előre fizetendők. Indokolt kérvényre az internátus felügyelősége az ellátás díjának havonkénti fizetésére is ad engedélyt.

Az intézetben a felvételek július hó első napjain történnek. A kérvényeket az 1912—13. évi felvételre a református Lyceum Igazgató Tanácsához címezve a református főgimnázium alulírott vezető tanárához kell benyújtani; a kérvényhez új folyamodónak mellékelni kell iskolai bizonyítványt, egészségi bizonyítványt, kedvezményes helyért folyamodás esetén szegénységi bizonyítványt. A kérvények beadási határideje 1912. évi június hó 30.

Kívánatra tájékoztatót küld

Telegdy Bertalan,
az internátus vezető tanára.

A református egyetemes konvent tanügyi bizottságának elnökétől. 103—1912. E. T. B. szám.

**Pályázati hirdetés,
a genèvei egyetem theol. fakultásán létesített
ösztöndíjakra.**

A református egyetemes tanügyi bizottság elnöksége pályázatot hirdet az 1912—13. isk. évre három egyenként 1000 (egyezer) frankos ösztöndíjra. Pályázhatnak azok a magyar református theológusok, illetőleg theol. akadémiaira lépő azon ifjak, kik a középiskolai érettségi vizsgálatot legalább jó sikerrel letették s tanulmányaikat a *genèvei egyetemen* óhajtják folytatni, továbbá okmányokkal igazolják, hogy a még szükséges 500 frank költséggel rendelkeznek és a francia nyelvben kellő jártassággal és ismerettel bírnak. A segély az ösztöndíjat elnyert tanulóknak, ha arra időközben érdemtelenekké nem lesznek, két, egymásutáni tanévre biztosított. Az illetők kötelesek Genèveben legkésőbb 1912 október hó 1-ig megjelenni s tanulmányaikban, magaviseletükben, valamint az egyháztársadalmi munkálkodásban a genèvei egyetemi theol. fakultás intézkedéseire alkalmazkodni s az ott szokásos évvégi vizsgálatokat letenni. A magyar tanulókat segélyező genèvei bizottsághoz (le Comité genevois

en faveur des étudiants hongrois) intézendő, a pályázó által francia nyelven fogalmazandó, sajátkezűleg írott s az illető akadémiai, illetőleg gimnáziumi igazgatóság által ennek igazolásul láttamozott *pályázati kérvény az illető igazgatóság elnökéhez, Kolozsvárra küldendő be 1912. június 30-ig.* A kérvényhez melléklendők: 1. Érettségi bizonyítvány. 2. Akadémiai lecke-könyv, vagy ennek hiteles másolata. 3. Rövid életrajz francia nyelven. 4. Bizonyítvány a francia nyelvbéli jártasságról és 5. arról, hogy az 500 frank ösztöndíj-pótlék mely forrásból áll a pályázó rendelkezésére.

Kolozsvár, 1912 május hó 25-én.

Dr. Kenessey Béla,
püspök, E. T. B. elnök.

Pályázati hirdetés.

Az ombodi (Szatmár megye, Szatmártól 5 klm. köves út) református egyház kántortanítói állására pályázatot hirdetünk.

Tanítói fizetés: 1100 kor készpénz havi előleges részletekben fizetve. Tisztességes lakhely, házi kerttel, melléképületekkel. Kötelesség: Egyházkerületi utasítás szerint I—VI. oszt. fiúgyermekek tanítása. A kanonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén istentiszteletek végzése. Ismétlősök (fiúk) tanítása. Egyháztanácsi jegyzőkönyv vezetése és ifjúsági könyvtár kezelése. Kántori fizetés és kötelesség: 100 kor készpénz havi előleges részletekben fizetve. két darab szántó föld (1200 négyszögölével) haszonélvezete (értéke 100 kor.) a templomi orgonázásért. 10 mm. búza (értékelve 200 kor.), mely évnegyedes utólagos részletekben fizetnek és 3 öl fa természetben beszállítva (értékelve beszállítással 120 kor.) a helybeli dalárdának nov. elsejétől április elsejéig hetenként három ízben az énekhar választmánya által meghatározott estéken két-két órán való lelkiismeretes tanításáért, temetések ünnepélyek és hangversenyek alkalmával a dalárda vezetéseért. Egy legelő haszonélvezete (értékelve 24 kor.) a legátusnak 3 ünnepen való ellátásáért. A faiskola-kert haszonélvezete (szép termő fák, értékelve 100 kor.) a gyümölcsészet és kertészet tanításáért. Márton Bálint-alapítvány kamata 50 kor. Törvényes stóla. Pályázati kérvények oklevéllel összes szolgálati és eskütételről szóló bizonyítvánnyal felszerelve június 30-ig alólírt címre küldendők. A próba-

éneklés ideje július 7 délelőtt 11 óra, az állás elfoglalásának ideje 1912 aug. 15.

Ombod, (postahely) Szatmár megye.

Gy. Kovács József,
ref. lelkész, iskolaszéki elnök.

Pályázati hirdetés.

A szentesi református egyház újonnan szervezett felsőpárti kántori állására pályázat hirdettetik. Fizetése: 1200 korona törzsfizetés az egyház pénztárából havi elleges részletekben; megfelelő szabad lakás s amennyiben az egyház illet nem adhatna, a tanítókat megillető lakbér; stólajövedelem a felsőpárti templom körzetéhez tartozó halottak után az egyházkerületi stóladíjzabás szerint. Kötelességei: a felsőpárti templomban minden héten az orgonista és a templom körzetében az összes temetési kántori szolgálat; az egyháztanács által kijelölendő helyen heti két órán egyházi énekek tanítása; református énekkar szervezése és vezetése; azon időig, míg a felsőpárti templom megnyílik, köteles az egyház Kossuth-teri templománál kántortársával felváltva végezni az orgonista-kántori és temetési szolgálatot a régebbi díjlevel alapján.

A pályázók kellően felszerelt kérvényeiket június 22-éig a református lelkészi hivatalhoz küldjék be; próbaéneklésre és orgonálásra június 25-én reggel 8 órakor jelentkezhetnek. Uti költségeiket önmaguk viselik. A megválasztott kántor állását azonnal tartozik elfoglalni.

Futó Zoltán,
ref. lelkész.

Pályázat.

A hevesnagykunsági egyházmegyébe bekebelezett mezőúri egyházközségnek halálozás által megüresedett, úgynevezett alsórészi lelkészi állásra pályázat hirdettetik.

Javadalom: készpénz: 184-80 korona; terménymegváltás 960 korona; 6 öl tűzifa, két tehén járás, 88^{7/1222}/₁₆₀₀ katasztrális hold föld, amelynek adóját az egyház fizeti és amelyért jelenleg 3200 kor. hasznóbér fizettetik. Keresztelési és esketési stóla megváltása: 600 korona; a temetési stóla egyházkerületileg megállapítva. Hivatalos értékelés 4622 kor. 82 fill. a természetbeli lakáson kívül.

Minthogy az Egyh. Törv. II. t.-c. 75. §-ának két utolsó sorában biztosított „szerzett jog” a néh. Gergely Antal özvegyére nézve is fennáll: az utódot 1912 szept. 1-től 1913 szept. 1-ig a stólán, stólaváltságon és lakáson kívüli jövedelemnek fele illeti meg; teljes fizetésének élvezetében csak 1913 szept. 1-én lép. Ennélfogva a megválasztandó lelkészre bíztatik, hogy a félfizetés birtokában 1912 vagy 1913. évi szeptember 1-én foglalja el hivatalát.

A megválasztandó lelkész tartozik elődjének 850 koronát tanya és fürdőszoba megváltása címén megtéríteni. A kert, vályog, továbbá a villanyos berendezés (csillárok, lámpák, égők) méltányos becslés útján szintén megváltandók.

A pályázati kérvények — az Egyh. Törv. II. t.-c. 16. §. utolsó bekezdésében követelt felszereléssel folyó 1912 június 23. (huszonharmadik) napjáig Győri Lajos espereshez küldendők be, — Kenderesre (Jásznagykunszalonok megye).

Debrecen, 1912 május 28.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

SCHMIDT S.
≡ DEBRECEN. ≡

**Ajánlja dusan felszerelt
zongora, hangszer, cim-
balom- és zenemű-
raktárát!**